

โรคทริคิโนซิส (Trichinosis)

ปี พ.ศ. 2543 กองระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยโรคทริคิโนซิส จำนวน 128 ราย ไม่มีตาย มีอัตราป่วย 0.21 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว เป็นรายงานจากภาคเหนือ 3 จังหวัด เท่านั้น คือ พะเยา 66 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 12.86 ต่อประชากรแสนคน น่าน 55 ราย (11.28 ต่อประชากรแสนคน) ลำพูน 7 ราย (1.72 ต่อประชากรแสนคน) เป็นชาย 79 ราย เป็นหญิง 49 ราย อัตราส่วนหญิงต่อชาย เท่ากับ 1 : 1.6 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 35 – 44 ปี จำนวน 41 ราย

รายงานการสอบสวนการระบาดของที่พบผู้ป่วยครั้งละมากๆ จากเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดน่าน ที่ได้มีการสอบสวนอย่างละเอียด พบว่ามีการระบาดของโรคทริคิโนซิสในพื้นที่อำเภอท่าวังผา ระหว่างวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2543 ถึงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 สาเหตุเนื่องจาก เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2543 ประชาชนที่ลงมาแขกนวดข้าว ได้ช่วยกันล่าหมูป่าที่พลัดหลงเข้ามาในไร่ และนำมาประกอบอาหาร ประเภท ลาบดิบ ฯลฯ รับประทานในตอนกลางวัน และเนื้อบางส่วนได้แบ่งให้ผู้ที่มาร่วมลงแขกทำงาน นำกลับไปประกอบเป็นอาหารในตอนเย็นวันดังกล่าว และมีบางส่วนได้แบ่งให้ผู้ที่มาร่วมลงแขกทำงาน นำกลับไปประกอบเป็นอาหารในตอนเย็นวันดังกล่าว และมีบางส่วนได้เก็บไว้ในตู้เย็นและนำมารับประทานในวันต่อมา มีผู้ป่วยเข้ามา รับการรักษาที่สถานีอนามัยตำบลแสนทองและโรงพยาบาลวังผา และที่อื่นๆ รวม 148 คน แยกเป็นเพศชาย 74 ราย (ร้อยละ 50) เพศหญิง 74 ราย (ร้อยละ 50) ผู้ป่วยเป็นชาวบ้านฮวก หมู่ที่ 4 ตำบลแสนทองจำนวนมากที่สุด คือกลุ่มอายุ 25 – 44 ปี (ร้อยละ 44.59) รองลงมาคือ 45 – 64 ปี (ร้อยละ 31.76) ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่สถานอนามัยตำบลแสนทองมากที่สุด จำนวน 80 ราย (ร้อยละ 54.05) รองลงมาคือที่บ้าน จำนวน 31 ราย (ร้อยละ 20.94) อาการที่ผู้ป่วยเป็นมากที่สุดคือปวดกล้ามเนื้อและเป็นไข้ รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ปวดศีรษะ หนึ่งตาบวม ท้องเดิน และเยื่อตาอักเสบ โดยมีระยะพักตัวสั้นที่สุดคือ 1 วัน ยาวที่สุด 26 วัน ไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิต

สำหรับการเกิดโรคที่จังหวัดพะเยา เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขออกสอบสวนโรคพบว่าวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ที่บ้านกอก (หมู่ 11) ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ มีการจัดงานทอดผ้าป่า แล้วมีการฆ่าสุกรที่เลี้ยงภายในหมู่บ้าน จำนวน 5 ตัว เพื่อนำมาทำเป็นอาหารจัดเลี้ยง ในจำนวนนี้มีสุกร 1 ตัว ที่เป็นสุกรของชาวเขาโดยซื้อมาจากบ้านเคื่อ ตำบลร่มเย็น ซึ่งได้ซื้อและนำมาเลี้ยงไว้ในภายในหมู่บ้านกอกเป็นเวลา 1 ปีมาแล้ว หลังจากรับประทานได้ 2 – 3 วัน เริ่มพบผู้ป่วยบางรายมีอาการอ่อนเพลีย ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน ถ่ายเหลว และปวดกล้ามเนื้อ ไปรับการรักษาที่สถานีอนามัย คลินิก บางรายซื้อรับประทานเอง ในรายที่อาการไม่ทุเลาจึงมารับการรักษาที่โรงพยาบาลเชียงคำ จากการสอบสวนโรคโดยใช้เกณฑ์ที่แพทย์วินิจฉัยจากอาการแสดงทางคลินิก

ประวัติการเกิดโรค และการตรวจทางโลหิตพบเม็ดเลือดขาวชนิด eosinophil สูงกว่าค่าปกติ สรุปว่า เริ่มผู้ป่วยวันแรก วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 จนถึงผู้ป่วยรายสุดท้ายวันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีผู้ป่วยด้วยโรคทริคิโนซิสจำนวน 66 ราย เป็นผู้ป่วยตำบลแม่ลาว 62 ราย ตำบลเวียง 3 ราย และตำบลฝายกวาง 1 ราย เป็นชายจำนวน 45 ราย หญิง 21 ราย อัตราส่วนเพศหญิงต่อชาย เท่ากับ 1 : 2.14 มีอายุระหว่าง 7 – 8 ปี จำนวนป่วยสูงสุดอยู่ในกลุ่มอายุ 35 – 44 ปี ร้อยละ 31.81 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 45 – 54 ปี ร้อยละ 22.72 กลุ่มอายุ 15 – 24 ปี ร้อยละ 16.66

จังหวัดลำพูน เกิดโรคในเดือนมีนาคม มีผู้ป่วยจำนวน 7 ราย

โรคทริคิโนซิส มีการระบาดทางภาคเหนือมากที่สุด เนื่องจากอุปนิสัยการบริโภคที่นิยม บริโภคอาหารสุกๆดิบๆ ทำให้ได้รับตัวอ่อนระยะติดต่อกของ *Trichinella spiralis* เข้าไป พยาธิชนิด นี้พบได้ทั่วไปรวมทั้งในสัตว์ที่กินเนื้อเป็นอาหาร (carvivores) โดยมีสัตว์รังโรคที่สำคัญคือ สุนัข และสัตว์จำพวกหมู ในประเทศไทยสัตว์ที่พบว่าเป็นสาเหตุหลักของการระบาดส่วนใหญ่เป็นหมูป่า และสุนัขที่เลี้ยงโดยชาวบ้าน ความสำคัญของการเกิดโรคทริคิโนซิสจะขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่เกิดการ ระบาดมากกว่าจำนวนผู้ป่วย เพราะเป็นตัวชี้ให้เห็นการที่ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการ รับประทานอาหารที่ถูกต้อง และการเกิดโรคทริคิโนซิสส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นซ้ำในพื้นที่เดิม ดังนั้น ควรจะต้องให้ ประชาสัมพันธ์ด้านการบริโภคที่ถูกสุขลักษณะอย่างต่อเนื่องให้แก่ประชาชน

สรุป จำนวนผู้ป่วยโรคทริคิโนซิสในปีนี้ทั้งจากการเฝ้าระวังเชิงรับ และการเฝ้าระวังเชิงรุก (Active case finding) มีผู้ป่วยรวม 221 ราย